

Адыгэ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

№ 174 (22863)

2023-рэ илъэс

МЭФЭКУ

ЮНЫГЪОМ и 21-рэ

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +
тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

Мажь

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Къэралыгъом кыыхигъэшщыгъ

Щытху хэлъу,
гъэхэгъэшлэхэр ышлэхээ
илъэс пчъагъэрэ лoф
зэришлагъэм фэш!
Мыекъопэ троллейбуснэ
гъалорышлалэм иводителэу
Шэхэл Мухьдинэ УФ-м и
Президент и Щытху тхылъ
кыфагъэшшоагъ.

Ицкыкыгъом кыщегъэжыгъэу
зыфэщэгъэ сэнэхъатым Аскъэ-
лае щыц хульфыгъэм ищылэны-
гъэ гъогу рипхыгъ. Апэрэ мафэм
кыщыублагъэу анахъ чанэу лoф
зышлэхэрэм ясатыр хэтэу кы-
хыгъ. Непэ МыекъуапэкIэ
анахъ водитель Iэпэласэхэм ар
ащыц.

— *Сыцкыкыу сятэ джэгуа-
лэу троллейбус кысфи-
хыгъагъ, ар лэшэу сыгу
рихыщыгъ. «Троллейбу-
сым водителэу сыщыц» сы-
дигъокIу слощыгъ. Гурыт
еджанIэр кызысэхуым дзэм
къулыкъу ыцыхыгъ, кы-
зысэгъэзэжыгъым сызыкIэ-
хъопсыщыгъэ сэнэхъатыр
зэз-гъэгъотыгъ. Советскэ
лэхъа-ным троллейбусым
водителэу уисыным осэ и-
илагъ, анахъ ЮфшIэн дэгъу-
хэм ащыцэу алътэщыгъ,*

*сомэ 250-м силэжъапкIэ нэ-
сыщыгъ, ар ахъыщыхуагъ,
— еlо тигушыIэгъу.*

Шэхэл Мухьдинэ илъэс 38-рэ
хуэгъэ мы сэнэхъатым ищылэ-
ныгъэ гъогу зырипхыгъэр. Илъэс
зэкIэлъыкIохэм троллейбус зэ-
фэшъафхэм арысыгъ. Илоф-
шIэнкIэ пшъэдэкIыж ин зэрилэр
кыгурылoзэ цыфхэр зэрещэх,
ар къашIэжы, шъхъэклафэ
кыфахы.

— *Илъэс 22-рэ сыныбжы-
гъэр ЮфшIэныр зесэгъажьэм,
а уахътэм кыкIоцI бэ зэхъо-
кIыгъэ хуэгъэр. ЫпэкIэ трол-
лейбусым зыгорэ кыщыщы-
гъэм, тэ дгъэцкIэжыу кы-
хъкIыщыгъ. Джы электрик
тилэу зэкIэ егъэтэрэжыгъ.
Гъогум тытэтэу троллейбу-
сыр зекIоным пае электроры-
кIуапIэхэм апыгъэнэгъэ пкы-
гъор зэгъо дэдэрэ кыпызэу*

*мэху, тилoфшIэнкIэ джары
гумэкIыгъоу анахъыбэмкIэ
кыыхафэрэр. Цыфхэр зезы-
щэрэ общественнэ тран-
спорткIэ Мыекъуапэ игъо-
гухэм бзу атет хуэгъэм,
троллейбусыр чIэнагъэ
ашIэгъэу кысфэIощтэп,
макIэп кытIысхэрэр,
анахъу пчэдыжыгъым ыкIу
пчыхъэм. Сэкъатныгъэ
зилэхэм афытегъэпсыхъагъэх
джы титроллейбусхэр,
курэжыгъем исхэр кытIыс-
хъу бэрэ кыыхэкIы, — еlо ащ.*

Троллейбусым иводителэу
лоф пшIэныр кызырэкIоу щы-
тэп. Зы такык лые ымыгъакоу
гъогум техъан фае. Ом изытет
емыльытыгъэу лoфшIэныр зэри-
фэшъуашэу егъэцкIэ. Пчэды-
жыгъым сыхъатыр 7-м кыщегъэ-
жыгъэу пчыхъэм сыхъатыр 7-м
нэс лoф ешIэ.

— *Троллейбусыр зепфэным
кыныгъо зи хэлъэп, уесэжыгъ,
ау щэлэгъэщыхо пхэлъын фае.
УилoфшIэн шIу плэгъоу,
уасэ фэпшIы зыхъукIэ,
пшIэрэм гухахъо хъогъуатэ.
Аужырэ илъэсхэм гъогухэм
автомобилэу атетыр нахъы-
бэ зэрэхуэгъэм кыныгъохэр
кыздехых, гъогурькIоным
ишапхъэхэр зыкуохэрэр къа-
хэкIых, цыфхэр къепицэ-
кIыхэ зыхъукIэ усакын фае,
ахэм ящылэныгъэ тэ тIэ илъ,
— еlо Мухьдинэ.*

Мы сэнэхъатымкIэ хуль-
фыгъэм илъэс 20-рэ, бзыль-
фыгъэм илъэс 15-рэ зэпымыоу
лоф зашIэкIэ, пенсием клонхэ
фитых.

Цыфхэм троллейбусыр агу
рехы, нахъ щынэгъончъэу
алътэ. Непэ гъогупкIэр сомэ
20-м нэсыгъ, ау студентхэм,

сэкъатныгъэ зилэхэм фэгъэкIо-
тэнхэр ялэх.

Зэрифэшъуашэу илофшIэн
зэригъэцакIэрэр къэзыушы-
хъатырэ щытху тхылъ пчъагъэ
иI, ахэм ащыц УФ-м транспор-
тымкIэ и Министерствэ кыфи-
гъэшшоагъэр, «100 лет рос-
сийскому трамваю» зыфилорэ
медалыр иI. Джы УФ-м и
Президент и Щытху тхылъэу
бэмышIэу кыфагъэшшоагъэм
ишIуагъэкIэ лoфшIэным иветеран
хуэгъэ.

Шэхэл Мухьдинэ мы мафэхэм
ыныбжы илъэс 61-рэ хуэгъэ.
Ищылэныгъэ ызыныкы нахъыбэр
зэрипхыгъэ сэнэхъатым зы
мафи рыкIэгъоужыгъэл, игъэ-
хъагъэхэм ахигъахъоу, джыри
бэрэ лoф ышIэнэу фэтэлэ.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Сурэтыр: А. Балабасъ.

Кьольхьэ тын-Иыхыным пэшлуклогъэныр

АР-м и Лышхьэу Кьумпыл Мурат пэщэныгъэ дызэрихьэзэ Комиссием изэхэсыгъоу шылагъэр зыфэгъэхьыгъагъэр кьольхьэ тын-Иыхыным пэшлуклогъэнымкIэ хабзэм игъэцэкIэкIо кьулыкьухэм Iофэу ашIэрэр зэхэфыгъэныр, Красногвардейскэ, Мыекьопэ ыкIи Тэхьутэмыкьое районхэм а лъэныкъомкIэ ялофхэм язытет гъэунэфыгъэныр ары.

Зэхэсыгъом хэлэжыагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, федеральнэ инспектор шхьалэу Сергей Дрокинэр, АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, хэбзэухъумэкIо ыкIи муниципальнэ кьулыкьухэм япэщэхэр.

АР-м и Лышхьэ кьольхьэ тын-Иыхыным ыкIи нэмыкI хэбзэуконогыгъэхэм апэшлуклогъэнымкIэ и ГъэлорышIапIэ ипэщэу Алексей Селезневым кызыриуагъэмкIэ, кьольхьэ тын-Иыхыным пэшлуклогъэным епхыгъэ IофшIэным изэхэщэнкIэ Адыгэ Республикэм игъэцэкIэкIо кьулыкьу 26-мэ ялофшIэн мы ильэсыр кызыхьагъэм кышыублагъэу зэхэщагъэ зэрэхьугъэр аулпэкIугъ.

Хэбзэуконогыгъэхэу кыыхагъэ-

щыгъэхэм ашыщых шапхьэхэр икьоу кьыдамылътэхэу товархэр кызыррашIагъэхэрэр, къэралыгъо граждан кьулыкьушIэхэм яхахьохэм афэгъэхьыгъэ кьэбарыр икьоу зэхамыфэу кызырэхэкIырэр, хахьохэм афэгъэхьыгъэ кьэбарыр зыдатхэрэ журналхэм япхыгъэ IофтхьабзэхэмкIэ шапхьэу шыIэхэр аукохэу кызырэхэкIырэр ыкIи нэмыкIхэр. НепэкIэ а хэуконогыгъэхэр экIэ дагъэзыжыгъэх.

Республикэм и Лышхьэ ГъэлорышIапIэм пшъэрылIэ фишыгъ кьольхьэ тын-Иыхыным пэшлуклогъэнымкIэ хэбзэгъэуцугъэу шыIэм кьыдилытэрэ шапхьэхэр, пшъэрылIэу ялэхэр къэралыгъо кьулыкьушIэхэм икьоу альагъэлэсынхэу.

«**Хабзэм икьэралыгъо кьулыкьушIэхэм ыкIи**

бюджет учреждение-хэм япэщэхэм пшъэ-дэКIыжьэу ахьырэр икьоу кьагурыIоным мэхьанэшхо иIэу ищыт. Ащ даКIоу кадрэхэр икьоу гъэхьазырыгъэнхэ, нахь шIогъэ ин кьытэу IофшIэныр зэхэщэгъэн фэе. Кьольхьэ тын-Иыхыным пэшлуклогъэ хэбзэгъэуцугъэм иположениехэм ягъэцэкIэнкIэ теурыкIуагъэ зыми кызыхьагъэ хьу-ицтэп. IофшIэным фэхьуицт кIэуххэр бэкIэ зэ-лытыгъэхэр министр-

ствэхэм ыкIи ведом-ствэхэм, муниципалитетхэм мы Iофыгъом фыцытыкIэ тэрэз фы-ряIэныр ары. Хахьохэм-кIэ декларациехэр зы-гъэунэфын фэе кьэралы-гъо кьулыкьушIэхэм яIэнатIэхэм икьоу анаIэ атырамыгъэт хьу-ицтэп», — кьыуагъ Кьумпыл Мурат.

Кьольхьэ тын-Иыхыным пэшлуклогъэ IофшIэнэу муниципалитетхэм ащагъэцэкIэрэм фэгъэхьыгъэу кьалотагъ Гъубжэ-кьо Темур, Михаил Марьиным ыкIи Шьэо Аскэр — Красногвардейскэ, Мыекьопэ ыкIи Тэхьутэмыкьое районхэм япэщэхэм.

ЗэрэхэгуэуэфыкыгъэмкIэ, кьольхьэ тын-Иыхыным пэшлуклогъэнымкIэ уплэкIун Iофхэр зыгъэцэкIэхэрэм яквалификация зыкьегъэлэтыгъэнымкIэ муниципалитет пстэуми IофшIэн гъэнэфагъэ ащызэшIуахы. ШыкIагъэ зыфэгъэхьэрэм зэрэзеклон фэхэм анаIэ тырарагъэдэжы, хэуконогыгъэу кыыхагъэщыгъэхэри псынIкIэу дагъэзыжыых.

Зэхэсыгъом икIэухым республикэм и Лышхьэ пшъэрылIэ афишыгъ кьэралыгъо ыкIи муниципальнэ кьулыкьушIэхэу хахьохэм афэгъэхьыгъэ декларациехэр кьэзытыхэрэм IэнатIэу алыгъхэр ильэсым ыкIэм нэс икьоу агъэунэфынхэу.

АР-м и Лышхьэ ипресс-кьулыкьу

Яухьазырыныгъэ хагъэхьуагъ

Урысые гвардием ишъольыр кьулыкьу ихэушхьафыкыгъэ подразделениеу СОБР «Ошъутен» зыфилорэм идзэкIолIхэм ялэпэлэсэныгъэ гъэлэшыгъэным фэшI чыплэ зэфэшхьафэу зэрыфэнхэ альэкIыштхэм ялытыгъэу купэу ыкIи зырызэу зэрэзеклонхэ фэхэм зэрэфэхьазырхэр шьофым щаушэтыгъ.

Iофтхьабзэр рамыгажызэ, спецназовцэхэм охътэ гъэнэфагъэрэ шытышт лагерь агъэпсыгъ, ащ Iашэхэр ыкIи щэ-гынхэр щэгъэтIылыгъэх. Хэушхьафыкыгъэ, щэрыон, физическэ, инженернэ, топографическэ ыкIи медицинэ ухьазарыныгъэмкIэ росгвардейцэхэм егъэджэнхэр афызэхашагъэх. Iэшэ зэфэшхьафэу агъэфедэхэрэм зэрэрыошъухэрэмкIэ зачетхэр арагъэтыгъ, мээхэ уахътэм дэу зыщыплэгъурэм шапхьэхэр зэрагъэцэкIэхэрэр аулпэкIугъ.

Хэушхьафыкыгъэ отрядым хэтхэм уIэшыгъэ бээджашIэхэр кьатэбанэхэмэ, зэрэзеклоштхэ шыкIэхэу алэкIэлхэм ахагъэхьоным фэшI тактическэ егъэджэнхэр рагъэцэкIыгъэх.

Егъэджэн пшъэрылIэу пэщэхэм кьафагъэуцугъэхэр икьоу кьулыкьушIэхэм агъэцэкIагъ. СОБР-м икомандир ипшъэрылIхэр зыгъэцэкIэрэ полицием иполковникэу Николай Б. дзэкIолIхэм яухьазырыныгъэ ыкIи ялэпэлэсэныгъэ осэшIу кьыфишыгъ.

Зэтыгъо ахъщэ тыныр — миллионныкъу

УФ-м и Улэшыгъэ КIуачIэхэм зэзэгъыныгъэмкIэ къулыкъу ащызыхы зышIоигъохэр къалэу Мыекъуапэ идзэ комиссариат регъэблагъэх.

2023-рэ илъэсым Юныгъом и 16-м къыщегъэжьагъэу зэзэгъыныгъэм кIатхэрэм муниципалитетым ыцIэкIэ ахъщэ тедзэу сомэ мин 105-рэ ратышт. Ащ пае Мыекъуапэ идзэ комиссариат иучет ухэтын фае. Муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» зыфилорэм ущытхыгъэн ищыкIагъэп.

Шьугу къэдгъэкIыжьын, зэзэгъыныгъэ шьыкIэм тетэу къулыкъу зыхыхэрэм УФ-м зыкъэуухъумэжыгъэ-нымкIэ и Министерствэ зэтыгъо ахъщэ тынэу сомэ мин 195-рэ ыкIи республикэм сомэ мин 200 араты.

Джы Мыекъопэ дзэ комиссариатым зэзэгъыныгъэ щыкIатхэрэм къыратышт ахъщэр дыхэтэу сомэ мин 500 къылэкIэхъащт. ДзэкъулыкъушIэу зэзэгъыныгъэм кIэтхэгъэм мазэм илэжьапкIэр сомэ мин 200.

Нахь игъэкIотыгъэ къэбар щыжъугъотышт Мыекъуапэ идзэ комиссариат. Ар зыдэщытыр: **къ. Мыекъуапэ, ур. Комсомольскэр, 217. Тел. 8 (8772) 52-11-27, 8 (8772) 52-11-25.**

ПшысэIуатэхэм яфестиваль

Я VI-рэ шьолпыр кIэлэцIыкIу театральнэ фестивалыр Юныгъом и 19-м къыщегъэжьагъэу и 21-м нэс Мыекъуапэ щэкIо. Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министерствэрэ АР-м иконцертнэ объединениерэ ащ кIэщакIо фэхъугъэх. Урысыем и Кыблэ ыкIи и Темыр-Кавказ федеральнэ шьолпырхэм ащызэльашIэрэ кIэлэцIыкIу театральнэ купхэр зэхыхэм къекIоллагъэх.

щильэгъугъэм, ащ ичаныгъэрэ ишIульгъу къабзэрэ яшIуагъэкIэ псауу къызэрэнэжыгъэм фэгъэхыгъэ пшысэ хьалэмэтым кIэлэцIыкIухэр еплъыгъэх, ащ гуахъо хагъотагъ.

Юныгъом и 20-м кIэлэцIыкIухэр «Аленький цветочек» зыфилорэм еплъыгъэх. «АР-м и Театральнэ объединениерэ» Урыс Къэралыгъо драматическэ театрэу А.С.Пушкиным ыцIэ зыхырымрэ пшысэр къагъэлъэгъуагъ. Ащ дэлэжьагъ Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артистэу Ацумыжъ Адам.

Сатыушым ипшъэщэ нахыкIэу Настенькэ шIухъафтынэу зыкIэлъэлъугъэ къэгъэгъэ хьалэмэ-

тым лыхъуэ цIыф нэджэ-луджэм зэрылукIагъэр актерхэм къыралотыкIыгъ. Нэджэ-луджэр пшысэ кIэлэ дахэу къызэрэцIыкIыгъэм кIэлэцIыкIухэр ыгъэгъушIуагъэх, шIульэгъуныгъэ дахэм фэгъэхыгъэ пшысэр лъэшэу агу рихыгъ.

Ащ ыуж Ингушетием и Къэралыгъо ныбжьыкIэ театрэ инспектагъэу «Крысиный бунт» зыфилорэм кIэлэцIыкIухэр еплъыгъэх. Режиссерэу Лейла Хадзи-евам къэгъэлъэгъонымрэ шэпхьакIэм илъэу ыгъэгъуагъ.

Фестивалым ияцэнэрэ мафэ къэгъэлъэгъон гъэшIэгъонхэр щылагъэх. Спектаклэу «Смартфон для Бабы-яги» зыфилорэр

АР-м и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахымэ ыцIэкIэ щытымрэ АР-м иконцерт объединениерэ агъэгъуагъ. Пшъэщэжыгъэу Дианэ исмартфонэу шIокIодыгъэм лыхъуэ тыгъужы, чэтыу шIуцIэри ыкIи НэгъуыцIэри ыпэ къыфагъэх. Дианэ зылукIэгъэхэ нэуж ахэм нахь гукIэгъу ахэлъ хъугъэ. Пшысэм зекIокIэ тэрэзым уфегъасэ.

Къэгъэлъэгъон гъэшIэгъонэу «Отважные капитаны» зыфилорэмкIэ фестивалыр зэфашыжьыгъ. Пшысэм ныбджэгъуныгъэм уфегъасэ. Режиссер цIэрылоу, Урысыем искусствэхэмкIэ изаслуженнэ ИфышIэу Сулейман Юныс ар ыгъэгъуагъ.

Мафищым кIогъэ фестивалым къыцагъэлъэгъогъэ пшысэхэр зым нахы адрэр нахь гъэшIэгъоныгъ. ШIу пшIэным имэхъанэ, адыгэхэм яшэн-хабзэхэр тиартистхэм къыралотыкIыгъэх. Адыгэмэ зэралоу, шIу зышIэрэр шIум IокIэжы. Спектаклэхэм кIэлэцIыкIухэр, ны-тыхэр яплъыгъэх, цIыфхэм язэфыщытыкIэхэмрэ пшысэмрэ зэрагъапшэхэзэ зэфэхысыжьхэр ашIыгъэх.

ЛЪЭПШЫКЪО Фатим.

Сурэтхэр: А. Лаутеншлегер.

Ныхъэпэ театрэм ихудожественнэ пашэу, АР-м инароднэ артистэу Сихъу Станислав гушIэ фабэхэмкIэ Iофтхьабзэр къызэлуихыгъ. «Театральнэ зазеркалье» зыфилорэ фестивалым къекIоллагъэхэм шIуфэс шьотэхы, — къылуагъ С. Сихъум.

АР-м культурэмкIэ и Министерствэ иотдел ипашэу, АР-м культурэмкIэ изаслуженнэ ИфышIэу Шэуджэн Бэлэ фестивалым къекIоллагъэхэм закъыфигъэзагъ.

«АР-м культурэмкIэ и Министерствэ ыцIэкIэ я VI-рэ шьолпыр кIэлэцIыкIу театральнэ фестивалым къекIоллагъэхэм сэлам шьосэхы. Шьолпыр зэфэ-шъафэхэм къарыкIыгъэ пшысэ-Iуатэхэм якъэгъэлъэгъонхэм шьуаплъынэу амал шьуи!», — къылуагъ Шэуджэн Бэлэ.

Фестивалэу «Театральнэ зазеркалье» зыфилорэм къыды-

хэлъытагъэу Адыгеим щыпсэхэрэр ыкIи ихьакIэхэр пшысэхэм, музыкI хьалэмэхэм яплъыгъэх.

Фестивалым иапэрэ мафэ М. Садовниковым ипшъэщэ спектаклэу «Али Баба» зыфилорэмкIэ къызэлуахыгъ. Ижъ-ижъыжыкIэ, лIэшIэгъубэкIэ узэкIэлэбэжыымэ къокIыплэм щыхъугъэ къэбар гъэшIэгъоным спектаклыр къытегушIэ. ЦIыфэу зыгу къабзэм илоф зэрыкIэ-щым, игухэлъхэр къызэрэдэхъу-щым щэч зэрэхэмылпыр ащ къыушыхъатыгъ. ШIугъэр зепхъэу упсэун зэрэфаер ащ еплъыгъэ кIэлэцIыкIухэм къагурылуагъ.

Ащ ыуж Ермэлхьаблэ драмэрэ комедиерэмкIэ итеатрэ музыкальнэ пшысэу «Синдбаб-мореход» зыфилорэр къыгъэлъэгъуагъ. Синдбаб зыхэфэгъэ хугъэ-шIэгъэ гъэшIэгъонхэм цIыф зыщымыпсэрэ чIыплэм кынэу

Тильэхъан илхъужьхэр

Ишшгъэрылтхэр дэгъоу егъэцаклэ

Тэхутэмыкьое гурыт еджаплэм имузей ипашэу Хьушт Мирэ Джахьфар ыпхур клэцакло зыфэхьугъэ лофтхьабзэ бэмышлэу Тэхутэмыкьое шыкыуагъ. Хэушхьафыкыгъэ дзэ операцием хэлэжьэрэ Хьокло Тимур мы гурыт еджаплэм члэсхэм зэлуклэгъу адырилагъ.

Тимур унэгъо кызырыклом кы-хуьхьагъ. Еж нэмыклэу сабыи 4 яунагъо чаплугъ. Гурыт еджаплэм ия 9-рэ класс кызыеух нэуж шофер сэнэхьатыр ылэ кыыригъэхьагъ. Шы спорт комплексэу «Шагъдый» зыфилорэм шылэжьагъ. Ятэжъ фэдэу клалэми шыхэр шу ыльэгъугъэх, ахэм кызыерадеклоклэрэм гуахъо хигъуатэщтыгъ. Ляпэкъ мэфэкл мафэхэм шыоу лофтхьабзэ зэфэхьаф-хэм ахэлэжьэнхэу клалэхэр рагъэб-лагъэщтыгъэх. Нысэцэ джэгухэм яльэ-хъани зы шылэныгъэ гогуу зэдытехьэ-хэрэм яхъяри адалэтыщтыгъ.

Тимур дзэ кыулыкьур зышыхьыгъэр имэшлоку гогухэм япхыгъэ дзэхэр ары. 2022-рэ ильэсым чъэпыогъум и 25-м Тимур хэушхьафыкыгъэ дзэ операцием хэлэжьэнэу кыуагъ. Ыпэрапшлэу зыда-щэгъагъэр Херсон пэблэгъагъ.

Тимур мэкьюогъум зигъэпсэфынэу ядэжъ къагъэклогъагъ. Иунагъуи, иныб-джэгъухэми, игъунэгъухэми ягушло-гошхуагъ. Ау уахътэр псынклэу чыи, хэушхьафыкыгъэ дзэ операциер зыщыклорэ чыплэм ыгъээжыгъ. Иподразделение зынэсыжыгъэм бэ темышлэу гранатэу къатырадагъэм икьутафэклэ ыбгъэ клэпэныкьэу къауагъ. Дзэ госпиталым ащ кыщелэзагъэх, ипсауныгъэ зэтыригъэуцожьынэу тхьа-мэфитлу кыыратыгъ.

Зэрэгумэклэрэр кыыхэщэу клалэм янэ кыитфелуатэ:

— Хэтрэ ни ильфыгъэ фэгумэклэ. Сэри, сиунагъо исхэри, лахьылхэри Тимур ышхъэ кыырыкложтым лъэшэу тегъэгумэклэ. Сиклалэ ишэнкли, итеплэ-кли зэхьоклыныгъэхэр зэрэфэхьугъэхэм, шылэныгъэм уасэ нахь фишлы зэрэхьу-гъэм, иакыыл нахь зэрэзэтеуцагъэм гу алыстагъ. Еж кызыхимыгъэщы шлои-гъоми, Тимур сэри, ишхъэгъуси, ышып-хъуи, ипшэшъэжыгъэхэми нахь кыит-тегулыхъэ зэрэхьугъэр зэхэсшлагъ. Мэфэ 15-р псынклэу кыуи, зыдэщылэгъэ чыплэм сиклалэ ыгъээжыгъ. Зэклэми Тхъэ тыфелэу псаоу тэдэжъ ащ кыгъээжыкы-нэу.

— Хэушхьафыкыгъэ дзэ операцием хэлэжьэхэрэмклэ ахэм ягупсэхэмрэ ялахьылхэмрэ къазэрафэгумэклыхэрэм, кызыеряжэхэрэм мэхъанэшхо ил. Сэ послыкэу Тимур фэгъэгъэхьэрэм бэ адэсэлхъэ игъусэ клалэхэми афийкыным пэе, — кыитфелуатэ клалэм ишхъэгъусэу

Светланэ. — Тимынагъэ цыфхэри кыит-фэгумэклых. Ахэр кыитфитеохэшъ, по-сылкэхэм ялэклэгъэхъанклэ лэпылэгъу кыитфэхъун зыльэкышхэр зыдэщылэ чыплэхэр, ятелефон номерхэр кыытало. Цыфыгъэрэ гуклэгъурэ зыхэлхэу кыитфэгумэклэхэрэм «тхьашъуегъэлэсэу» ясэлэ. Цыфыгъэрэ джыри зэрэчла-мынэжыгъэр тэ тшхъэклэ тыушэтыгъ!

Тэхутэмыкьое гурыт еджаплэм члэс-хэр Хьокло Тимур зыуклагъэхэр ильэ-сыклэ еджэгъур зыщырагъэжэжыгъэ апэрэ мафэр ары. Клэлэеджаклохэм ащ упчлабэ кыыратыгъ. Дзэклэлэхэм япсэуклэ, ящыгъын зыфэдэр, ашхырэр, техникэу кыызфагъэфедэрэр ахэм зэрагъашлэ ашлоигъуагъ. Ахэм яупчлэхэм икьоу джэуап дзэклэллым кыаритыжыгъ.

Еджэнымклэ Тимур амалэу илэр икьоу зэрымгыгъэфедэщтыгъэр, шлэныгъэ куу илэным зэрэдэмыгулапэщтыгъэр, лэдэбын-чъагъэ гори еджаплэм кыыщызхигъэфэн зэрилэкышхыгъэр клэлэеджаклохэм кыафилотагъ.

— Клэлэегъаджэхэм сызэрамыдэлэу-тыгъэм, десэу кыитатыхэрэр загъорэ зэрэсымыгъэцаклэщтыгъэм лъэшэу сырыклэгъожьы. Пклэнчъэу уахътэр шумыгъаклоу шлэныгъэхэр зэжъугъэ-тынэу шьосэлэ. Хэушхьафыкыгъэ дзэ операцием сыхэлажъэ зэхъум сэ

кыызгурыложьыгъ бэмэ сиякыыл зэрэте-мыфэщтыгъэр, шылэныгъэм бэ зэрэ-щыслэклэжыгъэр.

Непэ, технологияклэхэр Улэшыгъэ Клуачлэхэм зыцагъэфедэрэ лъэхъаным, шлэныгъэр лъэшэу кыышъушхьапэжышхь. Мары шьо сотовэ телефонхэр дэгъоу шьогъэлорышлэ. Сэ сыздэщылэ чыплэм ахэр шыбгъэфедэхэ хьушхтэп. Ащклэ пымим уздэщылэ чыплэр кыышлэн ыкли лые кыуиухын ыльэкышхь.

Чыплэ кынхэм сызэрэфэ нэуж дэгъоу кыызгурылауагъ уидзэ пшэрылхэр икьоу бгъэцэклэнхэм пэе лыгъэ пхэлъын, клочлэшхо уилэн зэрэфаер. Анахь шхьалэр — уи Хэгъэгурэ уиунагъорэ кыызэрэбгъэгъунэхэрэмклэ шлош-хъуныгъэ уилэныр ары. Джащыгъум теклоныгъэми укыфэклошхь!

Дзэ частым хэтхэр зэрэзэфэгумэ-кыжыхэрэм, зым адрэр гум зэрэрым-нэрэм мэхъанэшхо ил. «Узэкъотмэ — ульэш» зэралоу, плэ зэклэдзагъэмэ, бэ пшхъэ дэфэщтыр. Джары дзэклэлхэр агуклэ нахь зэпэблагъэ зыклэхьухэрэр.

Гранатэм икьутафэ кыыстефи, улагъэ стель хьугъагъэ, ау Тхъэм спсэ кыыс-фиухъумагъ. Псаоу сыкызыэрэнэжыгъэр частым кыыздыхэтхэм агъэшлэгъогагъ.

Мы чыплэм тидзэклэлэу заулэ щыфэхыгъ. Инэм щыц сыныбджэгъуи

ахэм къахэфагъ. Ятэ зэрэфэхыгъэм икьэбар ащ иклалэ кыыфэслотэныр кын дэдэ кыысщыгъу.

Загъорэ курьерхэм клэлэцыкылухэм ясурэтхэмрэ яшлухьафтынхэмрэ кыызы-тлэклагъахьэхэклэ тэгъушло. Ахэм тыгу кыыдащэе, клэлэцыкылухэмрэ тыхэгъэгурэ нахь пхъашэу къэдгъэгъунэ тшлоигъоу тэхьу.

Тэхутэмыкьое гурыт еджаплэм иму-зей ипашэу Хьушт Мирэ Джахьфар ыпхъуми ыгъэшлэгъуагъ итеплэакли, иакыылкли Тимур зэхьоклыныгъабэ зэрэфэхьугъэр. Ащ иакыыл нахь зэрэ-зэтеуцагъэр, мэзибгъум пэклэжыгъэ кыныгъоухэм зэрапсыхьагъэр, шыкыла-гъэу илэхэр зэрымыушхьафьэрэр, шылэныгъэм нэмыкынклэу клалэр епллы зэрэхьугъэр, ар зыплугъэ нымрэ тымрэ зэрафэра-зэрэ ипсалэ кыышхыгъэщыгъ.

Зэлуклэгъум иклэху дзэклэллым клэлэ-еджаклохэм яушхыи гъэклэегъаджэхэм ядэлунхэу, шлэныгъэ куу зэрагъэгъотынэу, цыфыгъэрэ зэфэгъэрэ ренэу ахэлъынэу, Хэгъэгум иухъумэклоу шьыпкъэ хьунхэу.

Тэри Тимур тыфэлэлоу илофхэр Тхъэм зэпигъэфэнхэу, псаоу ядэжъ кыы-гъээжыгъэнэу.

АКІЭГЪУ Разиет.
Тэхутэмыкьуаи.

Къоджэ гупчэр къыгъэдэхэжьи

Тыздэкуагъэр чылэм дэт клуб шьое-
цыеу шытыгъэр арэу пшэжыштэп. Ащ
ичлэхьагъу, залыр, сценэр, кабинетхэр
гулэтылэх ыкIи къабзэх. Мыщ ташыулагъ
Шэуджэн районым культурэмкIэ и
Гъэорышлэлэ епхыгъэ клуб Iофшлэнхэм
язэхэжэнтIэ гупчэм ипашэ игуадзэу
Юсып Тимур, культурэм и Унэ ипашэу
Хьакъунэ Налбий, кружокхэм япашэхэу
Iэшхьэмэфэ Султан, Хьакурынэ
Эльвирэ, пшынаоу Унэрыкъо Аскэрбий,
нэмыкIхэм. Я 90-рэ илэсхэм клубыр
зыфэдагъэр агу къагъэлыжьи, непэ
гъэхьагъэу ышыгъэхэм ахэр анэсыгъэх,
ар зэрагъэкIэжьи гъэр зэрягуапэр
къыгъэжыгъ.

— Илэс 15-кIэ узэкIэлэбэжмэ, мы
клубым цыфхэр къемыкIолэжьи, те-
плэаджэ хьугъэу, Iофи ымышлэжьи,
зэхэтэкъуагъэу шытыгъ. Къоджэдэхэм
ар къин къащыхъуштыгъ, зышы-
зэрэгуоинхэ чыплэ зэрямылэм къыхэкIэу
культурэм и Гупчэ зычIэт унэу Хьаку-
рынэхьаблэ дэтым Iоштыгъэх. Кон-

АIотэжьи

Клубым Iутхэм дэгъоу Iоф ашIэ. Ащ
кружок зэфэшхьафхэу 8 къышэзIуахыгъ.
Цыфхэр къычIэхьэх, кIэлэцIыкIухэм
зыцагъасэ. МэфэкIхэр, къэгъэлэжьи
зэфэшхьафхэр шырагъэкIокIых. Къызэ-
рэтIуагъэмкIэ, мы илэсым лэпкъ
театрэм иIофышIэхэм мыщ спектаклхэр
къыцагъэлэжьи, музыкальнэ теат-
рэр къэкIогъагъ.

Гъэ къэс игъэкIотыгъэу клубым адыгэ
быракъым и Мафэ шыгъэуэнэфыкIы,
мыгъэ адыгэ шыухэри ащ хагъэлэжьи,
культурэм игупчэ шьыпкъэу ар хьугъэ.

Къэшъох, мэуджых

Клубыр къызызIуахыжьи къыше-
гъэжьи Iэшхьэмэфэ Султан икру-
жокэу кIэлэцIыкIухэм адыгэ къашъохэр
зыцарагъашIэрэм икIэбар шIэхэу
районым, республикэм ащызэлашIагъ.
Апэрэ уахътэм кружокым кIэлэцIыкIу
100 фэдиз къэкIогъагъ, непи ахэм ащы-

цертхэм, нэмыкI къэгъэлэжьи хэм
къаплыхэти, къагъэзэжьиштыгъ, —
къыфилотагъ Тимур.

Хьакъунэ Налбий мыщ ипашэу
загъэнэфагъэм къышегъэжьи чэчи
мафи имыIэу лыплэзэ, псэуалэр
къызэрэзэтыригъэнагъэр къытаIуагъ.
Нэужым лэпкъ проектэу «Культурэм»
къыдихэлъытагъэу къафатIупшыгъэ
ахъэмкIэ илэс имыкIуIэ культурэм
и Унэу чылэм дэтыр агъэкIэжьи.

хэр аныбжыкIэ куп-купэу зэтеуыгъэхэу
егъасэх, лэпкъ къашъом «ишъэфхэр»
арегъашIэ. КъэшъокIо цыкIухэри, ахэм
янэ-ятэхэри фаехэу къызэрэкIохэрэр
къытаIуагъ. ЗэнэкъокIубэм ахэлажьи,
ахэм теклонгъэхэр къащыдахы. Мары
икIыгъэ илэсым республикэм шыкIогъэ
кIэлэцIыкIу фестивалэу «Адыгеим
ижьогъожьи» зыфилорэм апэрэ
чыплэр къыцахыгъ, нэмыкI гъэхьа-
гъэхэри ялэх. Ахэм яшыхъат клубым

Культурэм и Унэу Мамхыгъэ дэтым
тызэрэлухэу, пшыноу макъэу ащ
къычIэукIырэр зэхэтхыгъ. ТызычIахьэм,
пшэшъэжьиэхэри шъэожьиэхэри сценэм
къышышъохэу тлэгугъэ.

ипашэ икабинет шытлэгугъэ шытху
тхыльхэр, дипломхэр, грамотэхэр.

Султан кIэлэцIыкIу шъэкIэфагъэ
къыфашы, ыгорэм едэлх, къаригъэ-
лэжьи агу раубытэ. Ежьи ыгуи
ыпси Iофым, сабыеу ыгъасэхэрэм
ахельхэ, къэшъокIо цыкIухэм ялэп-
Iэсэныгъэ зэрэхигъэхъоштым пылэ.

дэдагъ. Ащ къэкIорэ сабийхэр зэкIэ
лэныкъо зэфэшхьафхэм афэгъэзагъэх,
ерыуаджэу гъогум тетхэп, арышъ, янэ-
ятэхэри мэгупсэфых.

Клубым ипашэ Iоф зыдишIэхэрэм
афэраз, чылэм культурэр къызэрэ-
щилэтыштым, икIуаджэ дахэкIэ ыцIэ
зэраригъэлэоштым пылэ, джары цыфхэри

Султан илэс зэфэшхьафхэм «Нал-
мэсым», «Испамыем» ахэтыгъ, профес-
сиональнэ къэшъуакIу. Чылэм къызэгъэ-
зэжьи, районымкIэ культурэм и Гупчэ
Iоф щилэагъ, Мамхыгъэ клубыр къызы-
зIуахыжьи къышегъэжьи ащ
ипашэ къышэжьи гъэу зэдэ-
лажъэх.

ЦыкIуэу апэу культурэм и
Унэу къызэрэагъагъэри ыгу
къэкIыжьи. Ягъунэгъу
кIалэу пхэкIычыр къэзы-
гъэгъушIэштыгъэм апэу
пхэнтIэклур ишъонтырыпэу
теуу ригъэсагъ. ЕтIанэ ыIапэ
къыубыти клубым къыцагъ,
«кIо, къашъо» ыIуи, къэшъокIо
цыкIухэм ахитIупшыгъагъ.
А лэахьаным клубым иIо-
фышIэгъэхэ БоджэкIо Зауррэ
Сет Долэтхьанрэ ары къэшъо-
нымкIэ апэрэ лэабэкIухэр
езыгъэдзыгъагъэхэр. Ахэр
щыгъупшэхэрэп ыкIи инэу
афэраз.

Кабинетхэм ащыцI кIэлэ-
цIыкIухэм сурэт ашIынэу,
тхылыплэм къэгъагъэхэр
хашыкIынэу, алэхэмкIэ
пкъыгъо цыкIухэр ашIыхэу
зыцагъасэ.

Клубыр чылэм дэсхэми,
кIэлэцIыкIухэми ящыкIэгъэ

къызкIыфэразэхэр.

Тэри а пстэури къэтлэгугъ, кIэлэ-
цIыкIухэм къашъоу къытфашыгъэхэри
шIэхэу тцыгъупшэштхэп.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

Сурэтхэр авторым иех.

УПСАУНЭУ УФАЕМЭ

Мы зэпстэуми къап-къырыкыизэ специалистым къыклегъэтхы: щэджэгъуашхэм ыуж щылыныр зыкласэхэм, ащ есэгъэхэм защылэн фæе. Арэуштэу пшыным ычыплэккэ тлэклурэ диваным утесымэ нахышлү. З. Павловам къызэрипорэмккэ, умыгъолпы мыхуштмэ, узышхэрэм ыуж сыхъатитлурэ ныкхорэм нахь мымаккэу тебгъэшлэн фæе.

Щэджэгъуашхэм ыуж умыгъолпымэ нахышлү

Шыпкхэр пшощтмэ, щэджэгъуашхэ дэгъоу, рэхъатэу ышлыныш, ащ пыдзагъэу тлэклурэ ычлыныр, пкыым зыригъэгъэпсэфыныр бэмэ яклас. Ау, зэрэхъурэмккэ, специалистхэм къызэрипорэмккэ, ащ фэдэ зыгъэгъэпсэфыккэ псауныгъэм зэрар рыхын ылэккышхт, ары пкккыш, ар щынагъо.

Эндокринологэу Зухра Павловам къызэрипорэмккэ, щэджагъом дэгъоу, пытэу узышхэрэм ыуж угъолпы, учые хушттэп. Ащ фэдэ зыгъэгъэпсэфыныр шэны зыфэхъуэхэрэм диафрагмэм (ныбэмрэ бгъэгумрэ зэхэзыушхъафыккырэ лыпцэ-фэ, «мышечно-сухожильная перегородка» зыфалоу хэтым) щэхабэ (грыжэ) илэ хуун ылэккышхт.

Ар цыфым илэ хуугъэмэ, апэрэ нэша-нэу «зыкъэзыгъэлъэгъоштхэр», ащ узезы-

Шъоушыгъум нахь мымаккэу

Шылыныгъэр зы чыплэ зэрымтым фэд шылыныгъэри. Наукэм загъорэ щегъэзые ллэшлэгъуэхэм къаклоцц цыфхэм шлошхъуныгъэ зыфыра-

хъантхуэпсэу щэр зыхэтыр пчэдыжышхэ гъомылэу бэрэ бгъэфедэмэ, шъоушыгъум пкышшолым зэрарэу рыхырэм нахь маккэп ащи къызыдыхырэр.

Мы крупэр коцым хъаджыгъэ зыхашы-кырэм ыуж къэнэ. Специалистхэм къызэрипорэмккэ, мыщ витамини, минералхэри хэлхэп плөми хушт. Ау плотен (клейковинэккэ заджэхэу коцым, натрыфым ахэлъ белокыр – щэпсыр)

хуэмэ, шъоушыгъоу лъым хэлъым зыккелэтыш, инсулин нахыбэу цыфым ищыклагъэу мэху. Арыш, углеводхэр маккэу зыхэлхэу, белокымккэ нахь баихэр ары пчэдыж шхынккэ къыхэп-хыхэмэ нахышлоу медикхэм алытэрэр.

Лъэккы лыпцэхэр мэузыхэмэ

Лъылыгъу псынклэмккэ шылыныгъэ-ушэтыплэ институтэу Джанелидзе ыццэ зыхырэм (Санкт-Петербург) икардиологэу Константин Крулевым социальнэ хытыгъуэхэм ащыриплэ инэккыбгъо къызэрэщитхырэмккэ, цыфым атеросклероз зэриплэ теубытагъэу къызыгъэлэорэ нэшэнэ заулэ специалистхэм Лъытыплэ ашлы.

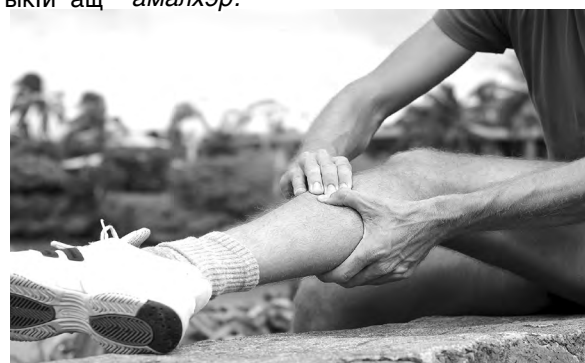
Ахэм ашыщ лъэккы лыпцэхэр узынхэр. К. Крулевым къызэрипорэмккэ, уз зэфэшхъафхэм япхыгъэу лъакхохэр узынхэ алэккышхт. Ау цыфым «облитерирующий атеросклероз» зыфалорэр ыльакхохэм ялэ хуэмэ, нэшэнэ шхъэлитлү къэлыгъо, нэмыккэ уэхэм ямыпхыгъэхэу.

«Мы узым инэшэнэ шхъалэр цыфым метрэ 300 – 500 фэдиз лъэсэу зыккыккэ лъэккы лыпцэхэр узыхэу къызэрауэплэрэр ары. Ащ нахь маккэ ыккыгъэмэ, ахэр арэуштэу узыхэрэп. Мыщ дэжым къышхыгъэщыгъэн фæе, лъакхохэр зырэхъатыжхэккэ, уатемытыж хуэмэ, такыккэ зытлуккэ узыр хэккыжы. Мыщ къегъэлъагъо лъынтфэхэр зэрэзэ-щыккыуагъэхэр, ар атеросклерозым иятлонэрэ нэша» — къетхы кардиологым.

Специалистхэм къызэрипорэмккэ, лъакхохэр рэхъатхэ хуэмэ, лъыбэ ящыклагъэп, ащ къыхэккыккэ узым инэшэнэхэр къэлыгъохэрэп. Узыр нахь хэужыныхъагъэ зыхууккэ, лъэдэккэ ккышхор ыккы лъэгъуанджэхэм ашъо зызэблэху. Арыш, ащ нэмысызэ лэзэн лотхъабзэхэр егъэжыгъэнхэ зэрэфæем врачым къыклегъэтхы.

Псауныгъэ Тхъэм къышъуэт!
Нэккыбгъор зыгъэхъазырыгъэр ЖАККЭМЫККЭ Аминэт.

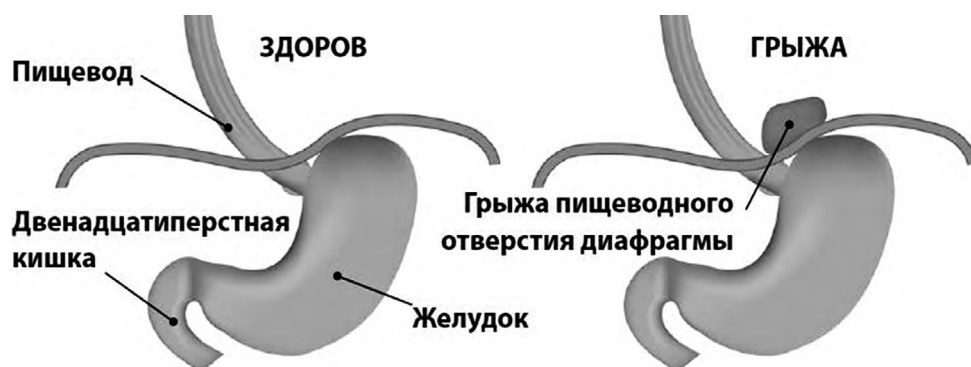
Сурэтхэр: зэлхыгъэ къэбарлыгъэлэс амалхэр.

гъэгъуцэфэн лъэккышхтхэу врачым къыхы-гъэщыгъэрэм ащышхы гущхъабжэм зэригъэгъуэмэккышхт, шхыныр къыдэ-оужыныр, бэрэ къэиныр, къэжыныр, бгъэгум ыккыккэ узыныр (гуузым фэдэу), ыгъэжызыз гур къытеоныр (тахикардия), жымыгъотыныр, пскэныр.

Эндокринологым къызэрипорэмккэ, шхын ккыаплэм щэхабэр (грыжэр) илэ хуугъэмэ, ащ къыпэгъунэгъоу щыль «блуждающий нерв» зыфалорэмэ зэрар рехы, цыфым ыгу къэуцурэм фэдэу къысгъэгъэху.

Мыщ дэжым З. Павловам къыхегъэщы: цыфым игъашлэ хахъо къэс грыжэр илэ хууным ищынагъуи хэхъо, сыда плөмэ пкышшолым иклеткэхэм яуфэуццлагъэ къыщэккэ.

Лэгъэхэр. Джащ фэдэ тынэхэм тилыккыгъом ренэу тагъэхышхыгъэ, нэпи бэмэ ягуапэу агъэфедэрэ ккэлэццыккы шхынуу «манккэ» заджэхэрэм фэгъэхъыгъэри.

Мы крупэ лъэккыр арэуштэу жугъэу зыклагъэфедэщыгъэу нэпэ специалистхэм къалорэр ккэлэццыккы гъомылапхъэу сабым ищыклагъэр эккэ зыхэлхэу джы къыдагъэккыхэрэм афэдэхэр зэрэщымы-лагъэхэр ары. Ау мыр ккэлэццыккыхэм язаккып, ныбж зилэхэмэ ар зыкласэу ахэтыр маккэп.

Гастроэнтерологэу Дилъара Лебедевам къызэрипорэмккэ, мы крупэм хэшлыкыгъэ

хэлхыш, ар къызымыккыхэрэм ыккы аутоиммуннэ уэхэр зилэхэм амыгъэ-федэмэ нахышлү. Мыхэм ямызаккыоу, мы крупэм клетчаткэ хэлхэп ыккы ащ ипроцент 85-р «углевод псын-ккэхэр» зыфалохэрэр ары. Медицине лотхышлэхэм ары шъоушыгъум ыккы хъаджыгъэ фыжым ар зыккылагъапшэрэр. Аужыхэрэм, шъоушыгъумрэ хъаджыгъэ фыжым хэшлыкы-гъэ гъомылапхъэхэмрэ, лъым глюкозэу хэлхым зыккыра-гъэлэты, шъоушыгъу уз цыфым илэным ищынагъо хагъахъо. Д. Лебедевам зэрипытэрэмккэ, щэккэ шлыгъэ крупэхэр пшхыхэ

Уахътэр ыкIи усаклор

«Нэр аты, напэр ащэфы»

Гушылэжъ.

Хэтрэ цыфи мы чым кызы-фыхетхорэр, нэмыкI псэ зыпыт пстэумэ ашхъэдэклэу, зэрэцыфыр зыдишлэжъу, щэлэфэ кьоганэ имылэу фэлэкырэр ышлэнэу, щытхур арымырэу, ыгу клэдэлукызэ, ишхъалытэжъ ин клигъэтхыныр ары. Унапэ кьабзэу, пшхъэ лэтыгъэу ушылэныр тхъагъо.

Ащ фэдэ цыф губзыгъэм гушылэ фэлэныр псынклэп – щымыгъаклэу, емыгъэлыгъэу, ежъ кылэжыгъэр зэрифэшъуашэу лубгъэклэжыныр. Ау гуапэ, дэгъу дэдэу ипшыкыгъэ акъылышлоу, зыгуи, зыпси, зизэчый гъэшлэгъони и Дагыстан, Кавказым ыкIи Урысыем зэфэдэу атэзыгощэгъэ усэкло-гупшысаклоу Расул Гамзатовым уфэтхэныр, шыпкъэм ышхъэ кыпхыныр, клэзыгъэнчъэу кыплотыкыныр.

Джа пшъэрыл иныр дэгъоу, зэрэ-шюигуагъэу зэшлуиыгъ политикэу, философэу, ыгуклэ усаклоу Рамазан Абдулатиповым.

Расул ыкIи Рамазан. Мы нэбгыритлур пытэу зэпхыгъэ. Ар тлур Дагыстан кызыэрэщыхъгъэ закъор арэп ыкIи республикэм, Кавказым, Урысыем ахэр ащягъэшлэжынырэу щытэп: уахътэр изышыкыгъэх, шыпкъэр зынапэх, гупшысэр зилусых, щылэныгъэр зикъабылх, гъунэнчъэу зилъаплэх.

Тхылъым ыцлэр «Сто вершин Расула Гамзатова», зытхыгъэр Рамазан Абдулатиповыр, гъашлэм хэлъ-хэсыр куоу изышыкыгъэ гъэсагъ, тхэкIо-философ. Расул Гамзатовым итворческэ гушхъэлэжыгъэшхо зыгу пхырыкыгъ, иушый-зэфэхъысыжхэр зыушэтыгъэ, илитературнэ клэн бай ыкIи иуахътэ зэфэдэклэ осэшлу эпэсыгъэу афэзышыгъ.

«Расул Гамзатовыр, Гамзатовхэм яунагъо хэмьтэу, Урысыем икультура кызышлэбгъэшлын плэкышлэп. Я ХХ-рэ лэшлэгъум щылэгъэ анахъ усэклошхохэм яапэрэ сатыр Расул Гамзатовым ыцлэ

Ущыфышъуныр – насышыгъ

хэт. Я ХХ-рэ лэшлэгъум игъээплэ анахъ кыныгъошхохэм ялэхъан ар народым ыкIи ихэгъэгу аготыгъ. Лэшлэгъухэр тешлэжыгъэхэу, тикIалэхэр, ткъом акъохэр ыкIи ахэм кьалфыжыгъэхэр ежъ-ежырэу Гамзатовым игъэшлэн поэтическэ образхэм ателэбэжыштых, афэныкьожыштых ыкIи ахэр кьаде-лэштых.

Расул Гамзатовыр джырэ дунаим инэпэепл сурэт кьодыеп, ар зэкIэ цыфлэпкыыр я ХХI-рэ лэшлэгъум зэрыгъозэшт. Ащ ипоэзие гум кыкIэу ыкIи нэсэу шульэгъур ыкIи ныбджэгъуныгъэ-зэкъошныгъэр бэу хэлъ. Джырэ тилэхъан ащ фэдэ гушхъэлэжыгъэшхом нахъ мэхъанэ зилэ цыф лэпкэхэм язэгурыгъэлон-зэкъошныгъэклэ кьэ-гъотыгъуай», — ело Р. Абдулатиповым.

Ыпшъэклэ зигугъу кьэтшыгъэ тхылъыр усаклор кызыхъу-гъэр ильэси 100 зэрэхъурэм фэгъэхъыгъ ыкIи авторыр ащ итворчествэ зэрэщытэу зыщыхэ-плэжыгъ. Тхылъыр ООО-у «Медиа-дом «Век Дагестана» пчъагъэмклэ 500 хъоу кышытыра-дзагъ, Р. Абдулатиповыр ащ икыи-дэгъэклэклэ лэпылэгъу кыфэхъу-гъэ цыфыбэм лэшэу афэраз.

Нэклубгъо 200 хъурэ тхылъыклэу «Сто вершин Расула Гамзатова» зыфилорэр дагыстан усэклошхоу Расул Гамзатовыр мы чым кыитехъуи, иакъыл уцуи, игупшысэ кьаклуи, усэн-тхэн зэчыир кызыэрэ-хэкIыжыгъэм, уса-клом щылэныгъэ лэ-уанэхэр зеришта-гъэхэр, игупшысэ псыхъагъэклэ зы лэагIлэу щымытэу,

тэрклэ нэфынэм, фэбагъэм, гушхуагъэм ыкIи шхъалытэжыныгъэм якъэклаплэх. Усаклом анахъ лэагIлэ инхэу ышхъэклэ ылытэщыгъэр Дагыстан, ят, ян.

Ныбджэгъубэр кьошыбэу, кьэзгъэ-фэбэрэ онджэкъ машлоу илагъ.

Дагыстан, Урысыем сыдигъуи усэ-кIуабэ зэрылагъэр гум кьегъэкIы, ау Расул Гамзатовыр анахъ лэагIлэ ин дэдэр зыштэгъэ усэклошху.

Ащ иусэу «Журавли» зыфилорэр, ныбжырэу кьэклошт лэшлэгъухэми кьахэнэшт.

Расул Гамзатовым ыгу, ыпсэ, зэкIэ ыпкыинэ-лынэ шульэгъу ыкIи кьэб-загъэклэ, гулэгъукIэ зэлъыпкIагъагъ. Иусэ мэкъамэ гум хэпкIэ, игушылэ пэпчъ пщыщ мэхъу, я ХХ-рэ лэшлэгъум игушхъэ остыгъагъ. «Горянка», «Мой Дагестан», иусэ-прозе зэфэдэклэ гузэхэшлэ плырхэмклэ зэлъыпкIагъ: «Сыдэуштыгъ тапэклэ тышылэн тлэкIышты, ти Родинэ тыфэмышыпкыу тегъу-кIомэ?», — кьэупчIэщыгъ усаклор.

Расул Гамзатовым ыгу кыкIэу ыт-хыгъ: «СикIас щылэныгъэр, зэрэчы-нальэу шлу сэлъэгъу. Ащ икьогъупэ анахъ цыкIуи, ахэр макIэп – анахъу Совет Хэгъэгур, ащ оред кыфэсэлэ сэ зэрэсфэлэклэу сиаварыбзэклэ».

«Сто вершин Расула Гамзатова» зыфилорэ Р. Абдулатиповым ытхыгъэм усэклошхом ипоэзие псынэклэчъ кьаргъоу кызыэрэнэщтыр, зэкIэ иусэ сатыр пэпчъ шлур, фэбагъэр, гулэгъур зэхэозыгъашлэу, акъылышхо зэрэхэлъыр, итворчествэ чыгышхо Р. Гамзатовым лэапсэшлу пытэ зэрилэр кьеушыхъаты. Мыщ фэдэ тхыгъэ гъэшлэгъоныр кызылэкIэклэгъэ цыф гъэсагъэу Р. Абдулатиповым «Тхъауегъэпсэу» иныр фэтэгъэшъуашэ, ицыфыгъэ напэ идэхагъэ хахъоу, иклэсэ Р. Гамзатовым итворческэ нэфыпс лэаш зилэтэу, мамырныгъэр зэрэчынальэу – тыди щыпытэнэу, цыф лэпкэхэр зэшлунхэу, зэо машлохэр кIодынхэу тэлыало.

«Сто вершин Расула Гамзатова» зыфилорэ мэфэклэ тхылъыр сурэттехыгъэ дэгъубэмклэ зэлъыпкIагъ, ахэм ар кьагъэклэрэклэгъ, кьагъэбаигъ.

МАМАРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр: И. Мэщбашлэм ихъарзынэщ.

игъашлэ имафэ пэпчкIэ лэагIлэбэм зэранэсыгъэр, ицыф шыкIагъэр, иусэклагъэр, иунагъо – ятэ-янэхэр, яонджэкъ машло, илэаку, зыщыщ авар лэпкыыр, и Дагыстан, Кавказыр, Урысыер зэфэдэу псэклэ зэри-гъэшлуагъэхэр, зэрилэплагъэхэр узлэ-пищэу тхылъым авторым кышы-рилотыкыгъэх. Абдулатиповым итхылъ кылотэрэ пстэумэ гупшысэ шхъалэ-щэрыор ащыкIэгъэтхыгъ.

Гушылэм пае: «Расул Гамзатовым шлугъэу, акъылау Тхэм кыхилхъагъэм имызакъоу, цыфыгъэ-лэашыгъэм ыкIуачлэ, гушхъэнэфыпсыр хэкIутэгъагъ, илэхъан ицыф хышъагъ.

Расул Гамзатовым кыгурылоштыгъ уусаклоу лэагIлэр штэгъошлу кызы-рэпфэмыхъуштыр.

Расул Гамзатовым илэагIлэхэр

Медалитлу къахьыгъ

ПауэрлифтингмкӀэ Урысыем ичемпионатрэ УФ-м и Кубок кыдэхыгъэнымкӀэ зэнэкӀокъумрэ мы мафэхэм Екатеринбург щэкӀох. Сэкъатныгъэ зилэ спортсменхэр ащ хэлажъэх, зэкӀэмкӀи нэбгыри 100 фэдиз.

Къэралыгъом ишӀолгыр 20-мэ къарыкӀыгъэ лыкӀохэм Адыгеим щыщхэри ахэтых. ЗэнэкӀокъухэм яапэрэ мафэхэм тиспортсменхэм медалитлу къахьыгъ. Урысыем ичемпион хъугъэ Сихъу Сэфэрбий. ЯтӀонэрэ чыплэр кыдихыгъ Файзула Мамедовым. Мыхэм ятренерыр ЛӀэхъусэжъ Къэплъын.

Футбол цыкӀур

Тикомандэ текӀоныгъэр кыдихыгъ

Футбол цыкӀумкӀэ я III-рэ зэлухыгъэ шӀолгыр турнир Краснодар краим икӀалэу Крымскэ цыкӀуагъ. Къыблэ федеральнэ шӀолгырым хэхьэрэ субъектхэм яхэбзэхъумэкӀо къулыкӀухэм япрофсоюз организациехэм зэхашъгъэ командэхэр зэнэкӀокъум хэлэжъагъэх.

Командэхэм зэкӀэми ешӀэкӀэ дахэ къагъэлъэгъуагъ, текӀоныгъэм фэбэнагъэх. Ау финалым

ихьагъэхэр УФ-м ошӀэ-дэмышӀэ лӀохэмкӀэ и Министерствэ и ГъэлорышӀапӀэу Ростов хэкум

щыӀэмрэ хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкӀу АдыгеимкӀэ и ГъэлорышӀапӀэрэ ары. Тиреспуб-

ликэ илӀыкӀохэм дэгъу дэдэу зыкъагъэлъэгъуагъ, 4:0-у текӀоныгъэр кыдахыгъ. Ящэнэрэ чыплэр хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкӀу и Гъэло-рышӀапӀэу Къырым щыӀэм кы-фагъэшъошагъ.

Тикомандэ хэтыгъэх: Хьапэе Мурат, Джыгунэ Арсен, Зэфэс РусӀан, Мазлэхэу Рустамрэ Арсенрэ, Шышэ Теймур, Тхьар-кӀохъо Анзор, Пэнэшъу Темыр-къан, АйтэчыкӀо РусӀан.

— ЯтӀонэрэ илъэс хъугъэу зэнэкӀокъум зэфэхьысыжъ дэгъу кыщытэгъэлагъо. Блэ-кыгъэ илъэсым тикомандэ икӀэлапчъэ зыкӀи лӀгуаор кы-дадзагъэп, ау финалым пе-нальтикӀэ кыттекӀуагъэх. Мыгъэ зы ешӀэгъу тшӀуахы-гъэп, дэгъу дэдэу турнирым зыфэдгъэхъазырыгъ, — кы-луагъ командэм иешӀакӀоу ыкӀи итренерыу АйтэчыкӀо РусӀан.

ЗэхэщакӀохэм ешӀэкӀо анахэ дэгъоу кыыхагъэщыгъэр Джыгунэ Арсен. ТекӀоныгъэр ыкӀи хагъэ-унафыкӀырэ чыплэхэр кыдэ-зыхыгъэхэм щытхъу тхылъхэр, медальхэр ыкӀи ахъщэ шӀухаф-тынхэр афагъэшъошагъэх.

Урым-рим бэнакӀэр

ШӀолгыр 28-мэ ялӀыкӀохэр хэлажъэх

СССР-м спортымкӀэ имастерэу, Пшызэ физиче-скэ культурэмкӀэ ыкӀи спортымкӀэ изаслуженнэ лӀофышӀэу Василий Самарчиевым фэгъэхыгъэ зэнэкӀокъухэр Анапэ цыкӀуагъэх. Адыгэ Республикэр къэзыгъэлъэгъогъэ ТэхъутэмыкӀое районым ибэнакӀохэм гъэхъэгъэшӀухэр ашыгъэх, медальхэр къахьыгъэх.

Мы илъэсым зэхашъгъэ турнирым къэралыгъом ишӀолгыр 28-мэ къарыкӀыгъэ спортсменхэр хэлажъэх, ахэр нэбгырэ 300 фэдиз мэхъух. ТэхъутэмыкӀое районым олимпийскэ резервымкӀэ испорт еджапӀэ илӀыкӀохэм медалитлу къахьыгъ. Къахъыгъэхэр Барцо Рустамрэ Даниил Табункинымрэ. Ахэм ятренерыр НатӀэкӀо Шумаф.

Къатхэхэрэм яшӀолӀрэ редакцием иеплъыкӀэхэмрэ зэтемыфэнхэ альэкӀышт.

НэкӀубгъор зыгъэхъазырыгъэр БЗЭШУ Асхъад.

Зэхэзыщагъэр ыкӀи кыдэзы-гъэкӀырэр:
АР-м лъэпкӀэ лӀохэм-кӀэ, лӀкӀыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкӀэ-гъухэм адырӀэ зэпхы-ныгъэхэмкӀэ ыкӀи къэбар жъугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм къаӀихырэр А4-кӀэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкӀэ 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахэ цыкӀунэу щытӀэп. Мы шапхъэ-хэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкӀегъэкӀожьых.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хэутып лӀохэмкӀэ, телерадиокъэтын-хэмкӀэ ыкӀи зэлы-лӀэсыкӀэ амалхэмкӀэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэло-рышӀапӀэу зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкӀэмкӀи пчъагъэр
4155
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1588

Хэутыным узщыкӀэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
ЗыщыкӀэтхэгъэхэ уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхьалэр
МэщӀэкӀо С. А.

Редактор шъхьалэм игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэкӀыжъ зыхьырэ секретарыр
ТхьаркӀохъо А. Н.